

Generacije koje koriste trening za socijalno uključivanje u 2020 (GUTS):

Razvoj novih područja učenja, sažetak istraživanja

Generacije koje koriste trening za socijalno uključivanje u 2020 (GUTS):

Prof. Daniela Grignoli, University of Molise
Margherita di Paolo, University of Molise
Prof. Dr. Tinie Kardol, Vrije Universiteit Brussel
Prof. Dr. Liesbeth De Donder, Vrije Universiteit Brussel
Dorien Brosens, Vrije Universiteit Brussel
Dr. Maurice de Greef, Vrije Universiteit Brussel Sanja Cesar
Dipl. Päd. Dieter Zisenis, bbb Büro für berufliche Bildungsplanung R. Klein & Partner GbR
Dipl. Päd. Rosemarie Klein, bbb Büro für berufliche Bildungsplanung R. Klein & Partner GbR
Sanja Cesar, CESI Center for Education, Counselling and Research
Anamarija Tkalčec, CESI Center for Education, Counselling and Research
Prof. Radu Constantinescu, University of Craiova
PhD Alina Vlăduț, University of Craiova
PhD Avram Sorin, University of Craiova
PhD Titela Vilceanu, University of Craiova
Suzy Mommaerts, CVO Antwerpen
Liesbeth Goossens, CVO Antwerpen
Ilze Buligina, Talakizglitibas biedriba
Prof. Biruta Sloka, University of Latvia
Petra Herre, Evangelisches Erwachsenenbildungswerk Nordrhein.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

* Sve tablice su na Engleskom jeziku

Razvoj novih područja učenja: Sažetak istaživanja

Projekt GUTS – Generacije koje koriste trening za socijalno uključivanje u 2020 će kombinirati prednosti starijih osoba i mladih, tako da oni mogu učiti jedni od drugih i povećati svoje vještine kako bi se suočili sa svakodnevnim problemima u društvu. Najvažnije u Europskom GUTS projektu je realizacija novoe strateške suradnje između lokalnih, regionalnih i nacionalnih partnera u Europi, kako bi pomogao ostvariti nove putove učenja. Kreatori politike trebali biti svjesni mogućnosti i prilika u obrazovanju i osposobljavanju. U međugeneracijskim i kulturnim područjima učenja mladi će pružiti starijim osobama nove puteve znanja i pokušati će nadograditi njihove vještine kako bi se povećala razina socijalne uključenosti. S druge strane, stariji ljudi će stimulirati mlade da razviju svoje ključne kompetencije kako se bolje orijentirati i poboljšati njihov položaj na svijetu rada. Tablica 1 daje pregled postotka mladih i starijih osoba u zemljama koje sudjeluju u GUTS europskoom projeku: Belgija, Hrvatska, Njemačka, Italija, Latvija, Rumunjska i Nizozemska.

Table 1: Population by youngster age group and older age group, year: 2013.

	15 - 29 years	65-79 years	80 years and more	65 years and more	Total
	(% of total population)	(% of total population)	(% of total population)	(% of total population)	
EU (28 countries)	12	12,3	5,1	17,4	505.674.965
Belgium	10,9	15,3	5,3	20,6	11.161.642
Germany	11,7	13,9	5,4	19,3	80.523.746
Croatia	9,9	14,9	4,3	19,2	4.262.140
Italy	12	14,1	6,3	20,4	59.685.227
Latvia	12,2	12,6	4,7	17,3	2.023.825
Netherlands	11,8	12,5	4,2	16,7	16.779.575
Romania	11,5	13,1	3,8	16,9	20.020.074

Source: Eurostat (2014).

Starenje stanovništva: perspektiva aktivnog starenja

Europljani imaju veći životni vijek nego ikad prije i duži od ljudi u gotovo svakoj drugoj regiji svijeta. U 2012. godini, očekivano trajanje života pri rođenju u EU-28 bila je 80,3 godina, dosegnuvši 83,1 godina za žene i 77,5 godina za muškarce. Starenje stanovništva je također uzrokovano nižom razinom plodnosti. Tbljice 2A i 2B prikazuju stope životnog vijeka i plodnosti, za zemlje koje sudjeluju u GUTS projektu.

Table 2. a) Life expectancy at age 65, by sex, year: 2012.			Table 2. b) Total fertility rate, year: 2012.
	Males	Females	Number of children per woman
EU (28 countries)	17,7	21,1	1,58
Belgium	17,7	21,3	1,79
Germany	18,2	21,2	1,38
Croatia	15	18,7	1,51
Italy	18,5	22,1	1,43
Latvia	13,6	18,5	1,44
Netherlands	18	21	1,72
Romania	14,5	17,7	1,53

Source: Eurostat, 2014 b

Source: Eurostat, 2014 c

Starenje se može objasniti na dva načina:

1. 'kronološko starenje' (tj. promjena u dobikoju osjete ljudi svih dobi)
2. 'socijalno starenje' (što je društveni konstrukt koji uključuje očekivanja, kao i institucionalna ograničenja koja utječu na djelovanje ljudi, kako oni stare).

Koncept aktivnog starenja veže se konkretno sa fenomenom socijalnog starenja u društvu u kojem je produljen životni vijek. Nadalje, moguće je definirati aktivno starenje prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije (WHO). Konkretno, WHO daje formalnu definiciju aktivnog starenja, kao što je: "... proces optimiranja mogućnosti za zdravlje, sudjelovanje i sigurnost kako bi se poboljšala kvaliteta života ljudi u odnosu na njihovo starenje '(2002)

Socijalna isključenost u Europi

Općenito u Europi, 24,4% ljudi je u riziku od socijalne isključenosti. Hrvatska, Italija, Latvija i Rumunjska su iznad europskog prosjeka. Belgija i Njemačka su u nešto boljoj poziciji, a Nizozemska ima najniži postotak socijalne isključenosti. Tablica 3 daje pregled broja ljudi u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti prema dobnoj skupini. Konkretno, ono što je upečatljivo su razlike kada se gleda na rizik od socijalne isključenosti u najstarijoj dobnoj skupini, gdje brojevi variraju između 6,1% i 36,1% (vidi tablicu 3).

Table 3: People at risk of poverty or social exclusion by age group, (%). Years: 2013.

EU (28 countries)	27,2	31,6	23,6	25,6	18,2	24,4
Belgium	21,5	24,2	19,9	21,2	19,5	20,8
Germany	19,1	24,6	19,2	25,2	16,0	20,3
Croatia	21,8	21,2	16,8	18,1	23,4	29,9
Italy	31,4	36,1	28,8	28,0	31,4	28,4
Latvia	37,0	38,7	31,6	37,0	36,1	35,1
Netherlands	17,0	25,7	14,8	19,3	6,1	15,9
Romania	48,3	47,5	37,3	40,1	35,0	40,4

Source: Eurostat, 2014 g

Cilj GUTS projekta je socijalna uključenosti mladih i starijih osoba. Partneri u projektu definiraju socijalnu uključenosti kao multidimenzionalan procesa pojedinaca koji pokušavaju kontrolirati i nositi se s resursima i uslugama, sudjeluju u društvu i njegovim aktivnostima i uključiti se u društvene odnose te se osjećaju uključeni u (lokalnu) zajednicu. Dakle, socijalna uključenost odnosi na višedimenzionalni proces promjene ponašanja na temelju interakcije pojedinca s njegovom okolinom u različitim situacijama (npr Endler i Magnusson, 1976.).

Upravo suprotno socijalna isključenost može se objasniti kao višedimenzionalan nedostatak u smislu nedostatka sredstava i kvalitete života (Levitas i sur., 2007). Osim nedostatka sredstava i kvalitete života, Scharf et al. (2005) opisuje socijalnu isključenost kao nedostatak materijalnih sredstava, društvenih odnosa, građanskih aktivnosti, osnovne usluge i isključenja od susjedstva. Isto tako, pokazatelji socijalne isključenosti prema Europskom socijalnom istraživanju odnose se na učestalost susreta s prijateljima i rodbinom, sudjelovanje u društvenim aktivnostima, samo-procjenu fizičkog i mentalnog zdravlja, samo-procjenu prihoda i kvalitetu života u lokalnoj zajednici.

Nadalje sve više i više zemalja su suočene s problemom mladih koji su isključeni iz tržišta rada (vidi tablicu 4).

Table 4: Unemployment rate by age group, (%). Years: 2013.						
	Employment rate by age group (%).Year: 2013			Unemployment rate by age group (%).Year: 2013		
	16-24	25-74	Total	16-24	25-74	Total
EU (28 countries)	32,3	50,2	68.4	23,5	9,5	10.8
Belgium	23,6	41,7	67.2	29,7	7,1	8.4
Germany	46,8	63,5	77.1	7,9	5,0	5.2
Croatia	14,9	37,8	57.2	50,0	14,4	17,3
Italy	16,3	42,7	59.8	40,0	10,3	12,2
Latvia	30,2	54,8	69.7	23,2	10,7	11,9
Netherlands	62,3	60,1	76.5	11,0	5,9	6,7
Romania	23,5	41,5	63.9	23,7	5,7	7,1

Source: Eurostat, 2014 h

Mladi, stari i njihova ranjivost

Svijest o ovom posebnoosjetljivom pitanju, iznjedrila je pojam međugeneracijskog učenja, u kojem starije i mlađe generacije obje imaju mogućnost razviti smislene odnose. Europska projekt GUTS će kombinirati prednosti starijih i mladih osoba koje će dovesti do uzajamnog učenja i povećanja osobnih vještina, primjerice u suočavanju sa svakodnevnim problemima, a obzirom na cilj smanjenja siromaštva i socijalne isključenosti, predviđen Strategijom Europa 2020. Kako bi se spriječila socijalna isključenost treba potražiti i ponuditi inovativne obrazovne modele kroz koje će starije i mlade osobe biti bolje osposobljene za nošenje sa izazovima koje današnje društvo postavlja.

“Međugeneracijsko učenje (MU) određuje način na koji ljudi svih dobi mogu učiti zajedno i jedni od drugih”. Konkretnije MU postaje društveni fenomen koji proizlazi iz iskustva i aktivnog sudjelovanja u zajednici, u kojoj dvije generacije zajedno uče jedne o drugima i jedni od drugih, i / ili razmjenjuju iskustava i zajedno pohađaju treninge dizajnirane za razvoj znanja i vještina u duhu ko kreativnosti, a ne mentorstvom.

Obrazovna dimenzija međugeneracijskog učenja

U obrazovnim programima međugeneracijskog učenja naglasak je na načelu solidarnosti koji kombinira "know how" (prešutno znanje) i "znanje" (eksplicitno znanje) i može pretpostaviti formu koja će olakšati zapošljivost (Riley et al., 1984).

U ovom modelu MU kao procesu stvaranja znanja radi se o kontinuiranom prijenosu, kombinaciji, i pretvorbi različitih tipova znanja, ovisno o načinu učenja i interakciji korisnika i korisnica.

Međugeneracijsko učenje u području rada

MU je interaktivni proces prijenosa znanja među generacijama koje rezultira različitim ishodima učenja. Osim toga organizacijski, MU smatra se planskim, formalnim procesom učenja na radnom mjestu. No, pitanje je: Kako se znanje dijeli i stvara u organizaciji?

Model Nonaka i Takeuchi (1997) temelji se na sljedećim elementima:

- socijalizacije: prešutno do prešutno.
- eksternalizacija: prešutno do eksplicitno.
- Kombinacija: eksplicitno do eksplicitno.
- internalizacija: eksplicitno do prešutno.

Međugeneracijski programi

Međugeneracijski programi nude mehanizam i mogućnost da osobe različitih generacija surađuju, podržavaju i njeguju jedni druge.

Teme takvih programa su:

- socijalni problemi, kao što su izolacija, neadekvatan sustav podrške, nepovezanost generacija i njihovih zajednica sa njima;
- ekonomski problemi, kao što su neadekvatne mogućnosti zapošljavanja za mlade i stare,
- politički problemi, kao što je smanjivanje sredstava za usluge koje su značajne ljudima.

Co-creation in intergenerational learning

Međugeneracijski programi nude mehanizam i mogućnost da osobe različitih generacija surađuju, podržavaju i njeguju jedni druge.

Teme takvih programa su:

- Uključivanje: aktivnosti obuhvaćaju različite generacije i kulture.
- transdisciplinarnosti: podrazumijeva strategiju koja prelazi granice mnogih disciplina učenja da bi se stvorio novi holistički pristup i razvilo novo rješenje za složene probleme.
- orijentacija na zajednicu: imati svoje mjesto u konkretnim sredinama (gradovima i općinama, gradskim četvrtima i naseljima) i koristiti poveyivanje i umrežavanje na lokalnoj ili regionalnoj razini.
- Orijentiranost na prevenciju: dnevni i trajni smještaj , 'salutogenese' (npr tražiti načine da ostanu zdravi, da se nose s neobičnim situacijama.
- Kulturna: ko-kreativni prostori podržavaju uspješne i održive dobre radne odnose s kulturnim organizacijama i protagonistima (umjetnici, ali i udruge, muzeji, knjižnice, kazališta, glazbe i umjetnosti školama, zborove ili bendova i tako dalje)

Prema različitim iskustvima partnera u GUTS projektu pokazuju da je međugeneracijsko učenje alat koji može integrirati tradicionalne i suvremene metode za razmjenu ideja, znanja, vrijednosti i vještina te stvoriti različite zajednice u kojoj pojedinci i sustavi mogu surađivati te doći do sljedećih rezultata: povećanje kvalitete života, aktivno sudjelovanje na tržištu rada za mlade, aktivno starenje, međugeneracijska solidarnosti koja se posebno ostvaruje pomoću ko-kreativnih i participativnih programa učenja, boriti se protiv marginalizacije i socijalne isključenosti. Tablica 5 daje pregled dobrih praksi MU različitih partnera Europskog konzorcija. Svih ovi 14 europskih projekata u MU imaju za cilj povećanje uključivanja ciljne skupine, a osim toga, u većini slučajeva, to se ostvaruje u transdisciplinarnom kontekstu. Prema tablici 1 postaje jasno da je u MU izazov ostvariti projekte koji su usmjereni na prevenciju u određenom kulturnom kontekstu. Stoga je konzorcij GUTS odlučio fokusirati se na ove kriterije u budućim područjima učenja. Kombinacija tih kriterija s kriterijima uključivanja, transdisciplinarnosti i orijentiranosti na zajednicu čini da se ostvari dobar temelj za MU u ko-stvaranje.

Table 5: The good practices and the presence of the comparable criteria of the co-creative space

	Belgium		Croatia		Germany		Italy		Latvia		Romania		The Netherlands	
	(1)	(2)	(1)	(2)	(1)	(2)	(1)	(2)	(1)	(2)	(1)	(2)	(1)	(2)
Number of project														
Inclusion	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Transdisciplinarity		X		X	X	X	X	X	X		X	X	X	X
Community orientation	X		X		X	X		X						
Prevention oriented							X		X					
Cultural					X					X				

U suvremenom društvu, socijalne, ekonomske i demografske promjene pridonose razvoju novih paradigmi u međugeneracijskom učenju. Projekt GUTS će kombinirati prednosti starijih i mladih osoba kako bi učili jedni od drugih i povećali svoje vještine koje će im pomoći u susretu sa svakodnevnim problemima i izazovima današnjeg društva. Konkretno, GUTS ima za cilj ostvarivanje nove strateške suradnje između lokalnih, regionalnih i nacionalnih partnera u Europi, kako bi pomogao nove putove učenja.

- DA Dette projekt er finansieret med støtte fra Europa-Kommissionen. Denne publikation (meddelelse) forpligter kun forfatteren, og Kommissionen kan ikke drages til ansvar for brug af oplysningerne heri.
- DE Dieses Projekt wurde mit Unterstützung der Europäischen Kommission finanziert. Die Verantwortung für den Inhalt dieser Veröffentlichung (Mitteilung) trägt allein der Verfasser; die Kommission haftet nicht für die weitere Verwendung der darin enthaltenen Angaben.
- EN This project has been funded with support from the European Commission. This publication [communication] reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.
- ES El presente proyecto ha sido financiado con el apoyo de la Comisión Europea. Esta publicación (comunicación) es responsabilidad exclusiva de su autor. La Comisión no es responsable del uso que pueda hacerse de la información aquí difundida.
- ET Projekti on rahaliselt toetanud Euroopa Komisjon. Publikatsiooni sisu peegeldab autori seisukohti ja Euroopa Komisjon ei ole vastutav selles sisalduva informatsiooni kasutamise eest.
- FI Hanke on rahoitettu Euroopan komission tuella. Tästä julkaisusta (tiedotteesta) vastaa ainoastaan sen laatija, eikä komissio ole vastuussa siihen sisältyvien tietojen mahdollisesta käytöstä.
- FR Ce projet a été financé avec le soutien de la Commission européenne. Cette publication (communication) n'engage que son auteur et la Commission n'est pas responsable de l'usage qui pourrait être fait des informations qui y sont contenues.
- HU Az Európai Bizottság támogatást nyújtott ennek a projektnek a költségeihez. Ez a kiadvány (közlemény) a szerző nézeteit tükrözi, és az Európai Bizottság nem tehető felelőssé az abban foglaltak bármilyen felhasználásért.
- IT Il presente progetto è finanziato con il sostegno della Commissione europea. L'autore è il solo responsabile di questa pubblicazione (comunicazione) e la Commissione declina ogni responsabilità sull'uso che potrà essere fatto delle informazioni in essa contenute.
- LT Šis projektas finansuojamas remiant Europos Komisijai. Šis leidinys [pranešimas] atspindi tik autoriaus požiūrį, todėl Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokį jame pateikiamos informacijos naudojimą.
- LV Šis projekts tika finansēts ar Eiropas Komisijas atbalstu. Šī publikācija [paziņojums] atspoguļo vienīgi autora uzskatus, un Komisijai nevar uzlikt atbildību par tajā ietvertās informācijas jebkuru iespējamo izlietojumu.
- HR Ovak projekt financira Europska komisija. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost autorica i ni na koji način ne može se smatrati da odražava gledišta Europske komisije.
- MT Dan il-proġett ġie finanzjat bl-ġħajnuna tal-Kummissjoni Ewropea. Din il-publikazzjoni tirrifletti (Dan il-komunikat ġirrifletti) l-opinjoniġiet ta' lawtur biss, u l-Kummissjoni ma tistax tinżamm responsabbli għal kull tip ta' użu li jista' jsir mill-informazzjoni li tinsab fiha (fiħ).
- NL Dit project werd gefinancierd met de steun van de Europese Commissie. De verantwoordelijkheid voor deze publicatie (mededeling) ligt uitsluitend bij de auteur; de Commissie kan niet aansprakelijk worden gesteld voor het gebruik van de informatie die erin is vervat.
- PL Ten projekt został zrealizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt lub publikacja odzwierciedlają jedynie stanowisko ich autora i Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość merytoryczną.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Generacije koje koriste trening za socijalno uključivanje u 2020 (GUTS):

Razvoj novih područja učenja: Sažetak istraživanja

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

erasmus+
meer perspectief